

ВІРА ВОВК

ВАРІЯЦІЇ НА ТЕМУ КОХАННЯ

/Сонети і сонетоїди: формальні етюди/

Авторка послуговується правописом Г. Голоскевича.

Ріо-де-Жанейро – Січеслав – Львів

Усі права застережені.

© Віра Вовк, 2012

1.

Пиймо кохання чашу, повну вщерть,
Не розливаймо з неї ні краплини!
Не відаєш хвилини, ні години,
Коли квітучу ниву скосить смерть.

Хай світ летить у всесвіт шкереберть,
Хай ця плянета в пащу часу лине,
Ніхто не змінить почуттів людини,
І не допоможуть тут ні круть, ні верть.

Кохання, – це видовище чудес,
Це плетиво з надій і божевілля,
З глибоких двох: блаженства і страждань.

Не збереже від нього Цербер-пес,
Ні жодна міць тиранського доквілля,
Вона небесна, добровільна дань.

2.

Світ має безліч вістей про кохання
З історії, переказів, легенд;
Вібрують з ними наші почування
Та правлять нам за кисень до легень.

То розкази про найсолодші муки,
Нев'янущий довічності вінець,
Про ревності, про сумнів, біль розлуки
І, переважно, їх сумний кінець.

Хто не жалів Ромео і Джульєтту,
Паоля і Франческу вкупі з ними,
Хто б Тоггенбурга висмівати смів?

По всій землі вихвалюють поети
Те людяно-первинне, незнищиме,
Із плес видіння і з криниці снів.

3.

Кохання одуховнює собори,
Вкриває стіни розписом мистця,
Підводить до небес крилаті хори
В надхненні, що вібрує без кінця,

Кладе слова рядками на папері,
І звуком струн провадить хорівід.
І розмикає найтугіші двері,
І переходить найтрудніший брід.

Людина без кохання животіє,
Бо це воно освітлює життя
Промінням безкорисливої мрії:
Сліпець не зріє в темноті пуття.

Кохання вміє – вір, або не вір –
З поезії підносити до зір.

4.

Призначення, чи вибір самостійний?
Я вірю в перше, бо невже готов
Хто-небудь жертвувати плоть і кров,
Як міг би жити без турбот, спокійно?

Спитай: чи випили б любовний трунок
Трістан з Ізольдою, коли б
Кохання чар отримати могли б,
Зокрема, на свій шлюбний подарунок?

І "never more", пророцтво навісне,
Що кричє лиш про пісню та пісню,
Жених не чув би від старого крука...

А мав би келих щастя без кінця
Й нев'янущість весільного вінця
Із Білорукою як запоруку.

5.

Буває ще кохання однобічне:

Одним то – прикрість, іншим –
гострий біль,

Неначе б хтось у рану сипав сіль;

Приречення таке буває вічне.

Його початок – з первісних часів,

Як з хаосу родились води й гори,

І з ними разом те велике горе.

Хто б з неї насміхатися посмів,

З тієї пісні, що наводить сум?

Лілеї, чорнобривці й туберози

Щоранку проливають роси-сльози

З краси, що не описати пером.

І я хилюся перед джерелом

Казок, легенд, переказів і дум.

6.

Суворий Данте пожалів коханців
І надто їх карати не велів:
Бо таки разом вітровій у танці
Котив їх, наче листя, по землі.

Костецький над перекладом лив сльози,
І плакала я рядом, в унісон,
Бо плачуть солов'ї і верболози,
Коли найкращий загибає сон.

Коханці, мов оскаржені баніти,
По білім світі бродять навмання,
Ховаючись, мов від погоні лань.

На чужині, далекі від завіту,
Відплачують заказане знання,
Де зяє долі прехолодна хлань.

7.

Кохання це – одне з найбільших див,
Як розцвітання ангельського крину.
Клонися його святості, людино,
Він ладаном небес тобі кадив.

Безсмертної мелодії мотив,
Неначе нить тонкої павутини,
Прядеться і снується без упину.
Клякни, молися, свічку засвіти,
Щоб лик її не впав у веремію.

Бо вибрану для вічного буття
Ту високосну, божественну мрію
По роздоріжжях сірого життя
Єдиний очайдушний жест розвіє
У порох і безбарвне небуття.

8.

Коханню осоружний розрахунок
На все вигідне, що не морщить брів:
Як вирок, що Сократа напоїв,
Для багатьох воно – смертельний трунок.

Не всім дарується золоте руно,
Не всім призначений Сирени спів,
Не всім відкрито знак пророчих слів,
Не всім хлібами дозріває вруно.

Одні постійно розсівають усміх,
Цвірінькають про свій любовний успіх
І сяють, мов тюльпани по росі.

Вже інші дома, в затишку кімнати,
Воліють тільки з серцем розмовляти.

Та Божий дар: кохати – дано всім.

9.

Та часом звиродніє Божа дань:
Раніше скромне, молоде кохання
Бере в ясир об'єкт своїх бажань,
На тактику міняє почування.

Тримає міцно чиєсь серце в жмені,
В підозрі, час-до-часу й де-не-де,
Бушує по шухлядах і кишнях,
Чи “*corpora delicti*” не знайде.

А як знайде – які трагічні сцени!
То – ораторний Ціцерона глиб!
Перетвори в картини, чи гоблени –
Усі музеї радо прийняли б!

Хтось завжди виграє життєвий фант:
Часом – мудрець, часто – комедіант.

10.

Колись англійський лорд перечитати
Документів шпигунства не хотів;
Він відмахнувся від прохань Палати:
“Я не читаю не своїх листів.”

В родиннім колі, часом, інше право:
Там під цензуру кане кожен лист;
Біжить секретний зміст уліво, вправо,
Пацьорками розірваних намист.

Зате сам адресат його ніколи
На вічі не побачить, бо тоді
Міг би навіки загубити ум,
Хоч не його, а інших зміст той коле...

Така опіка захищає дім
Від різнорідних гіпотез і дум.

11.

Хвалю супружу вірність і любов,
Що без вимоги скіпетра й престолу,
Без ревнощів, без сцен і без обмов,
Без роздягань суперника до гола,

Без меншевартости... Бо то – хвороба
Витицькування іншим кожен гріх,
Коли наявною стає потреба
Трофеєм перевершувати всіх.

Та знання – це духовна надолуга:
Кохання – не пінистий куб вина;

Це з чаші Грааля п'ють Господні слуги:
Для творчости освіжливе воно.

І щастя – не є доказом заслуги,
А горе – не є символом вини.

12.

В літературі відомий мотив –
Докучлива дружина язиката.
Її боїться, наче в'язень ката,
Хто в женитьбі свій розум загубив.

Цю мудрість сам Сократ колись відкрив,
Бо осоружна стала рідна хата,
Тому взувався, щонайбільш, на свята,
А в будень босий між людей ходив.

Була його дружинонька сварлива
Не на кохання, на добробут хтива:
З усіх чеснот, черпаючи з канав,
Змивала чоловіка, наче злива.

Він, п'ючи смерть, мов добру чашу пива,
Ксантипу на цикуту заміняв.

13.

Промовив Ніцше: “Мудрий чоловік,
Чи з горя, чи з самотності, чи з туску,
Бере собі на голову навік
Якусь гарненьку і дурненьку гуску.”

Але буває в світі також так,
Що мудрій жінці не гуляти в гаї,
Бо часом навинеться їй гусак,
Що гдирає, сичить і вимагає.

Куди ж дівається оте кохання,
Оспіване в балядах і поемах,
У драмах, у романах, у казках,
Що розцвітало рожами зарання?

Вже в домовині та безсмертна тема,
Скоцюрблена, зів'яла, ох і ах!

14.

Дехто вовік носитиме уздечку -
/Ослу такому, Господи, прости!/
Стрибатиме постійно хтось у гречку
І вірити, що то - його престиж...

Когось влаштовує м'яке гніздечко:
Халат і капці, з цинамоном риж;
До щастя - доста тепле кубелечко,
До хрону там Нью-Йорк, Берлін, Париж.

Волють жити по своїй манері,
Спокійно ремигати свій овес,
Розтринькувати неповторну мить...

Не чули про якісь високі сфери,
Байдужа їм вітчизна й світ увесь.

Не здібні на кохання, що горить!

15.

Кохання для одних – сакральна сфера,
Простори духу для орлиних крил,
Для інших, то – пригодницька афера,
Різноманітні варіанти гри.

Один пропонує свої романи:
Деталей там невичерпний об'єм;
Чого “Сансара”, часом, не догляне,
Мов на лопаті, радо подає.

А в інших – ще п'янкіші аромати,
/Їх нюхати нікому не велю.../
Як із кохання хочеш умирати,
То раджу там, де “холодно джмелю”.

Бо кожен має про і на кохання
Утопії, проекти, сподівання.

16.

А з деяких нових любовних творів
Усі рядки несвіжим вітром тхнуть,
(Тому “надхнення” вже
“натхненням” звать),
І твори перетворені в потвори...

Поникли в небі зоряні узорі,
Хабазям заросла співуча путь,
З усіх відпадків сіра каламуть
Їм править за кохання дике море.

О, юносте! Рятуй своє життя!
Воно майне, мов спалах блискавиці,
Не захаращуй джерела сміттям!

Ти матимеш нащадків, то ж зятям,
Що бути прикладом тобі годиться
Майбутнього: батькам і матерям.

17.

Що старість від кохання не звільняє,
Колись сам Аристотель сповістив;
Хоч Олександру мудрістю світив,
У дуροщах признався до Аглаї.

З волоссям чар кохання не линяє
І править за невичерпний мотив,
Де мудрости й дуріння перелив
У кожній найдрібнішій дії грає.

Безоглядний, однак, років закон:
Крізь час і простір вістка не прилине,
Не защебече ластівка в зимі,
Не задзвенить коханням телефон...

І не чекай коштовної хвилини,
Бо всі пісні для старости – німі.

18.

А все ж таки – не всі старі старими,
Бувають також вічно молоді,
І добре думати, що ми між ними!

Сміється, розцвітає кожен дім
У злагоді, у щирості, в бажанні
Дожити й доносити до кінця
У погляді й усмішці до лица
Чудовий цвіт безсмертного кохання.

Хай не линяє вишивка стара!
/Кому потрібна митка, чи ганчірка, –
У власній скрині сховані знайде./

Далеко хай обходить нас мара,
Хай життєдайна новорічна зірка
В найкращу казку всіх нас поведе!

19.

Тоді нам доведеться дати звіт,
Коли відгомонить уже остання
Мелодія земного існування
Про те, який ми залишили слід.

Чи принесли землі обильний плід
Від зерна, що далось нам зарання,
І, чи зуміли донести кохання
До вічності невиданих воріт.

Чи не пустили човником з паперу
По водоспаду бистрій течії,
Чи не покладали вітрові на крила?

Не відає хвилина пишнопера...
Питання залишається тобі,
А вирок – запечатає могила.

20.

Тобі моє кохання, Україно,
Духовно-плотське, щире почуття.
Моє зелене дерево життя,
Я вся твоя: верховно і корінно.

Тобі співаю – пісня окарина, –
Як вишивальниця над вишиттям,
Тобі клоню в побожності коліна,
Тобі, тільки тобі до смерти я.

На хмарах я писатиму до тебе,
На мушлях, на піску, і на корі,
В молитві за твої ім'я і славу,

А простір, у поклоні, схилить голову,
І навіть час. І добромисне небо
Читатиме ту вістку до зорі.

Зміст

Пиймо кохання чашу, повну вщерть	1
Світ має безліч вістей про кохання	2
Кохання одуховнює собори	3
Призначення, чи вибір самостійний?	4
Буває ще кохання однобічне	5
Суворий Данте пожалів коханців	6
Кохання, це одне з найбільших див	7
Коханню осоружний розрахунок	8
Та часом звиродніє Божа дань	9
Колись англійський лорд перечитати	10
Хвалю супружу вірність і любов	11
В літературі відомий мотив	12
Промовив Ніцше: “Мудрий чоловік	13
Дехто вовік носитиме уздечку	14
Кохання для одних – сакральна сфера	15
А з деяких нових любовних творів	16
Що старість від кохання не звільняє	17
А все ж таки – не всі старі старими	18
Тоді нам доведеться дати звіт	19
Тобі моє кохання, Україно	20